

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

СЕКЦІЯ 17. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

<i>Харитоновна Тетяна Євгенівна</i> РОЗВИТОК ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ АГРАРНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	716
<i>Гавриш Наталя Степанівна</i> ДОСВІД ВЕЛИКОБРИТАНІЇ У ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ В УКРАЇНІ	718
<i>Григор'єва Христина Антонівна</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АГРОПРОТЕКЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	720
<i>Годованюк Андрій Йосипович</i> КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ СУДОВОЇ ЮРИСДИКЦІЇ У ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРАХ	722
<i>Заверюха Марина Михайлівна</i> ЩОДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ІНВАЗІЙНИХ ВИДІВ ДЕРЕВ В УКРАЇНІ	724
<i>Канівець Людмила Анатоліївна</i> ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВА НА ЕКОЛОГІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ	726
<i>Karakhanian Karuna</i> ELECTRONIC SALE OF LANDS AND RIGHTS TO THEM AS A MANIFESTATION OF DIGITALIZATION OF LAND LEGAL RELATIONS	728
<i>Платонова Євгенія Олегівна</i> ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	730
<i>Валянська Тетяна Петрівна</i> СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ПОЗАСУДОВЕ», «ДОСУДОВЕ» ТА «АЛЬТЕРНАТИВНЕ» ВИРІШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ	732
<i>Слепньова Катерина Вадимівна</i> ПРИНЦИПИ ВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ В УКРАЇНІ	735

СЕКЦІЯ 18. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

<i>Шамша Ігор Володимирович</i> ФІЛОСОФІЯ МЕДІЙНИХ ПРАКТИК: КОНЦЕПТУАЛЬНІ КОНТУРИ	738
<i>Аксьонова Віра Ігорівна, Алексєєнко Анастасія Андріївна</i> ВПЛИВ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА АНТРОПОЛОГІЗАЦІЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СУПЕРЕЧЛИВИХ АСПЕКТІВ ТЕХНОГЕННОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	740
<i>Єременко Олександр Михайлович</i> ПРИНЦИПИ СПОЛУЧУВАНOSTІ ПОЗИЦІЙ В ЦІЛІСНОМУ ФІЛОСОФСЬКОМУ СВІТОГЛЯДІ	742
<i>Smaznova Iryna</i> LAW & FORGIVENESS	744
<i>Капустіна Надія Борисівна</i> ЦИФРОВИЙ ПРОСТІР: КОНФЛІКТОГЕННИЙ АСПЕКТ	746
<i>Крижановська Тетяна Олександрівна</i> ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ ДЖ. РОУЛЗА	749
<i>Токар Людмила Вікторівна</i> КІЛЬКІСНИЙ ВИРАЗ КВАНТОРІВ ІСНУВАННЯ. АНАЛІЗ АСПЕКТІВ ЗАВДАНЬ ТЗНК	751
<i>Котовська Анастасія Вікторівна</i> ВПЛИВ АГНОТОЛОГІЇ НА РОЗВИТОК ПРАВОВИХ СИСТЕМ	753

СЕКЦІЯ 19. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВИХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

<i>Кормич Людмила Іванівна, Краснопольська Тетяна Миколаївна</i> БРЕНДИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ	756
<i>Вітман Костянтин Миколайович</i> ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ ГЕОПОЛІТИЧНИХ АВТОКРАТИЧНИХ ЦЕНТРІВ НА ЕТНОПОЛІТИЧНУ СФЕРУ КАЗАХСТАНУ	758
<i>Мамонтова Елла Вікторівна</i> ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО КУРСУ УКРАЇНИ	760
<i>Завгородня Юлія Володимирівна</i> СУЧАСНА АДАПТАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ У КІБЕРПРОСТІР	763

СЕКЦІЯ 18

ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

*Керівник секції: виконувач обов'язків завідувача кафедри філософії,
кандидат філософських наук, доцент І. В. Шамша*

Секретар секції: асистент кафедри філософії Л. В. Токар

Шамша Ігор Володимирович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
виконувач обов'язків завідувача кафедри філософії,
кандидат філософських наук, доцент*

ФІЛОСОФІЯ МЕДІЙНИХ ПРАКТИК: КОНЦЕПТУАЛЬНІ КОНТУРИ

Як ми вже неодноразово зазначали в декількох попередніх публікаціях (див., наприклад: [1]), медійними практиками постають не лише комунікації, пов'язані з засобами масової інформації, роботою медіа, а весь універсум комунікацій людини зі світом. Йдеться про комунікації з іншою людиною, суспільством (системою соціальних інститутів), державою, буттям, абсолютом тощо. Ця думка ставить нас перед численною кількістю одиничних інтеракцій, на які, власне, і розпадається універсум комунікацій людини з середовищем.

Ще потрібно сказати, що медійні практики є медійними в обох сенсах цього слова – це (1) і «посередники» між світом і людиною (конкретні способи вирішення, суперечності між одиничним та всезагальним, практичні способи опанування світу, особливе); (2) і певний медійний продукт, який створюється – як в засобах масової комунікації, так і поза ними – в звичайному житті людини.

Що робити з цим універсумом? Причому тут філософія? Яку роль вона відіграє у аналізі медійних практик? Ці питання, почасти залишаються без відповідей. Спробуємо на них відповісти.

Що таке філософія, людству добре відомо – це знання, структура якого становилася понад дві з половиною тисячі років. Тому у філософії медійних практик, ми не отримуємо нічого неочікуваного щодо структури філософії. Вона логічно розпадається на *онтологію* медійних практик, *гносеологію* медійних практик, *логіку* медійних практик, *антропологію* медійних практик, *філософію історії* медійних практик, *етику* медійних практик, *естетику* медійних практик, *філософію* медійних практик щодо *абсолюту*. Це і є концептуальною структурою спеціалізації «Філософія медійних практик», тим специфічним поглядом на стосунки людини зі світом, який лежить в основі спеціалізації.

Розгляд присутності людини в світі, в цьому вимірі, можна порівняти з герменевтичним поглядом на світ – в якому буття дорівнюється одному великому тексту, системі знаків. Завдання філософа в цьому випадку зводиться до тлумачення цього тексту. Філософія медійних практик дозволяє подивитись на присутність людини в світі у вимірі медійності – особливого, яке поєднує одиничне і всезагальне, подивитись на світ як систему взаємозв'язків всього з усім, та проаналізувати суто медійний продукт (теж особливе), який створюється людиною у всіх її багатоманітних і розгалужених комунікаціях. Вона дозволяє проаналізувати, чи цей продукт справляється із своїм завданням?; чи інтегрує людину в буття, державу, суспільство?; чи наближає до абсолюту?; чи наближає до діалогу з іншою людиною, або – навпаки: ізолює, робить з неї «сучасного Робінзона Крузо»?.

Онтологія медійних практик передбачає аналіз та дослідження цих практик на трьох рівнях буття – неживої природи (1), живої природи (2) та суспільства (3). На добіологічному та біологічному рівнях медійний потенціал речей задіяний переважно як особливі способи вирішення суперечності між одиничним та всезагальним. На добіологічному рівні ці способи існують в згорнутому вигляді, вони пасивні – закладені природою властивості неживих систем протистояти можливому знищенню з боку всезагального. І тут не має місця для медійного продукту – речі є такими, якими вони є. Вже на біологічному рівні буття – завдяки спроможності до інформаційного відображення, у систем, в яких є зачатки вищої нервової діяльності, деякий еквівалент медійності ми маємо завдяки феномену гри. Оскільки гра є показом, презентацією (Й. Гейзінга) [2, с. 20–21], у багатьох тварин в грі ми бачимо імітацію розлюченості, або недолугості, або покори, тощо. У тварин не має символічного світу – світу символів, який існує поряд зі світом природи. Проте, презентація в грі є, а значить є і медійність (не мається на увазі медіальність, про яку казав Г.-Г. Гадамер [3, с. 104]) у згорнутому вигляді, бо створюється образ для іншої тварини або істоти. Нарешті, на соціальному рівні буття, виникають медійні практики в розгорнутому вигляді в обох сенсах. Завдяки мисленню і мовленню, людина навіть створює засоби масової комунікації, які спроможні жити власним життям – окремим не тільки стосовно природи, але й стосовно людини. Саме на соціальному рівні виникає справжня віртуальна реальність, яка почасти може конкурувати з об'єктивною реальністю. Ось це і повинна досліджувати онтологія медійних практик.

Гносеологія медійних практик, на наш погляд, логічно розпадається на *діалектику* медійних практик, *феноменологію* медійних практик та *герменевтику* медійних практик. До аналізу медійних практик, звісно, повинен долучитися весь корпус універсальних філософських методів. *Діалектика* дозволяє розглянути медійні практики на межі з не-собою – з не-медійними практиками, з тим, чим вони не є. Вона дозволяє роздивитись де медійні практики переходять у власне інше, припиняючи бути собою? І проаналізувати – як це рухає медійні практики в їхньому розвитку? *Феноменологія* медійних практик уможливлює аналіз внутрішньої свідомості перебування людини у світі. *Герменевтика* медійних практик уможливлює аналіз системи символів, які використовуються в будь-яких медійних практиках, комунікаціях людини зі світом. На наш погляд – діалектика, феноменологія та герменевтика медійних практик – це напрям, в якому можна спеціалізацію «Філософія медійних практик» розвивати в майбутньому.

Логіка медійних практик передбачає застосування всього інструментаря комунікативної логіки та теорії аргументації до аналізу сучасних медійних практик. Цікавим, на наш погляд, і дуже перспективним, постає поняття М. Шелера – логіка почуттів, адже у почуттів є власна логіка, яка відіграє неабияку роль і в процесах вербальної аргументації, і в невербальній комунікації.

Антропологія медійних практик дуже перспективна, адже антропологічний зміст сучасних комунікацій, почасти, перевершує всі інші. Вона дозволяє дослідити зміст душі людини як джерело комунікації, як медійну практику. Причому, дослідити не релігійними, або психологічними засобами, як це було тисячоліттями, а філософськими (діалектика, феноменологія, герменевтика). Одночасно, антропологічному аналізу слід уникати позитивістської методології, яка створює ореол псевдонауковості у дослідженні душі людини.

Філософія історії медійних практик уможливлює дослідження історії людства в аспекті медійності, комунікативних моделей взаємодії людини з державою, груп людей між собою. Війна може розглядатися як медійна практика, як спосіб комунікації між народами. Підкорення, влада, ієрархія – теж постають медійними практиками (які супроводжуються і створенням справжнього медійного продукту), завдяки яким людству вдається виживати в природі, будувати ефективні (та не дуже) способи вирішення суперечності між одиничним та всезагальним.

Етика медійних практик передбачає дослідження ролі морального ідеалу у сучасних комунікаціях, аналіз трансформації ідеалу та трансформації погляду на людське буття – до відмови від прагнення останнього.

Естетика медійних практик покликана досліджувати практики комунікації між людьми через суперечність між прекрасним та потворним. Вона уможливляє аналіз, як потворне змогло отримати естетичний вимір? Людина комунікує не лише в суспільстві, не лише з іншими людьми.

М. Гайдеггер був переконаний в тому, що людина перебуває наодинці перед обличчям буття. Людина взаємодіє прямо і з буттям, і з всесвітом, і з абсолютот. Практики взаємодії людини з абсолютот дозволяє дослідити філософія **релігійних** практик.

Ми намагалися запропонувати «навігаційну карту» розвитку спеціалізації «Філософія медійних практик». Змістовний план, який вказує напрям розвитку, і який може уточнюватися, збагачуватися новими ідеями.

Список використаних джерел

1. Шамша І. В. Антропологічний зміст презентації себе (self-presentation): постановка проблеми. URL: https://nauka-i-studia.info/ojs/index.php/pl_ojs/index
2. Гейзінга Й. Homo ludens / пер. з англ. О. Мокровольського. Київ : Основи, 1994. 250 с.
3. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Основи філософської герменевтики / пер. з нім. О. Мокровольського. Київ : Юніверс, 2000. 464 с.

Ключові слова: філософія медійних практик, онтологія медійних практик, гносеологія медійних практик, логіка медійних практик, антропологія медійних практик, етика медійних практик, естетика медійних практик.

Keywords: philosophy of media practices, ontology of media practices, epistemology of media practices, logic of media practices, anthropology of media practice.

Аксьонова Віра Ігорівна

*Донецький державний університет внутрішніх справ,
професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
доктор філософських наук, професор*

Алексєєнко Анастасія Андріївна

*Донецький державний університет внутрішніх справ,
курсантка н/в 102*

ВПЛИВ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА АНТРОПОЛОГІЗАЦІЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СУПЕРЕЧЛИВИХ АСПЕКТІВ ТЕХНОГЕННОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Культура є духовним синтезом усіх головних форм історичного процесу (економічного, соціально-політичного, морально-етичного, духовно-ідеологічного тощо), який впливає на антропологізацію професійної освіти у контексті суперечливих аспектів техногенної цивілізації. З одного боку, професіоналізація культури має бути у полі зору вузького кола фахівців, з іншого – спеціалізація та досягнення різних форм майстерності фахівця повинні долати технократизм та дилетантизм у професійній діяльності, оскільки соціокомунікативні процеси дедалі більше поглиблюють свій вплив як на філософське, так і на екологічне пізнання світу.

Видатний соціальний філософ та соціолог Еміль Дюркгейм, аналізуючи тенденцію розподілу суспільної праці, підкреслював необхідність цивілізованої підготовки людини до спеціалізації в окремій професії [1, с. 59 – 65]. Необхідність комунікативної спеціалізації учасників соціального розподілу праці у контексті суперечливих аспектів техногенної цивілізації пов'язана з ускладненням структурно-функціонального призначення сучасної професійної культури, її комунікативною диференціацією тощо.